

(Jesusse nimmel).

Kuusi Hinrik Põris juu-
danest omma rammala ja ho-
letumast ellust hinge parast, Tum-
mala pole, 1718 aastal, kui ta nelli
neljakümme aastat wana olli. Ta
olli Lambriine Tangemilla moisa Karne-
wisti kikkeldondas, Rootsi luter, mis
Rügeniks kuitakse. Ta olli se esimese,
kes ühe teadawa õppetaja ammetis Tum-
mala pole põris. Se arsi hakkas sed-
da wisi: Ta olli pole aasta omma kog-
godusse juures olnud, ja panni juures hinge
kurbdusse ja wallas tähele, et se kog-
godus juures pimmedusse ja hinge ram-
malusse ellas, ja et se wähemgi osja
alwa rahwa seast, ni hästi wannad kui
nored ei moistnud ramatus. Noor rah-
was olli sel fõa aial, mis hilja enne olnud,
ilma õige õppetuse ja üleskasnud, ja
wannad ollid ennamiste seoda ärraunus-
tanud, mis nemmad ennemiste õppinud,
sest et nemmad omma hinge eestsele
Or 2 marret

murrest kandnud, kui kange sõa waew ir-
 mu raske teggo nende kaela peäl olli. K
 nüüd koggodus kirrikus kous olli, siis
 piddi koolmeister üks laulma, need lau-
 lud, mis keikide õppetusjeks ja maenitfus.
 jeks lauldi; agga jurem koggodusse hulka
 seisid wait, ja waktifid kaksipiddi, et nem-
 mad ei moiftnud luggeda, neil ep olnud
 ramatutki. Sepärast maenitfes se õr-
 petaja ommad kuuljad isse ärranis neid,
 kes ollid täis kasnud, kes muiste moift-
 nud luggeda, agga sedda ollid ärraun-
 nustanud: ta pallus neid fiddamest ka-
 awwalikult, et nemmad piddid omma
 waese hinge peäle hallastama, ja ühhel
 kauba päwal iikke katekismusse ramato
 oftma, et nende wiis wannast olnud küll
 nüü süüja kaubaga omma rahha kulluta-
 da. Ta andis se nou: nemmad piddid
 hakkama katekismusse ramatust need kir-
 ja tähked werima ja pärrast kokkolugge-
 ma, et need kümme kasko, uss õppetus
 ja tsja meie palwe alles nende meles seisid.
 Temma ütles weel: küll se armas õnnis-
 seggia kes seid ni wägga on armastanud,
 annab teile armso, et teie sedda wiisi jälle
 hakkate ramatut luggema, kui teie fidda-
 mest

Inest temma pole õhkate ja tedda pallute
 kül siis se pissoke katekismusse ramatsaab
 teie meelest armsaks, et teile pärrast ka hea
 meel tuleb jurest Püüli ramatuft õppida,
 n. l. f. Kuseni Henrik se lambrine olli
 muiste moistnud ramatul luggeda, agga
 ta olli pea kõik ärraunnustanud, temma
 meles ei seisnud ennam kui kirja lühed;
 kui temma tedda maenistust kulis, siis pan-
 ni temma tedda jiddames lühkele, ja wot-
 tis se hea nou wasto, olli wapper, ja läks
 ühkel kauba päwal ennefele katekismusse
 ramatul ofma. Siis hakkas temma jid-
 damest Jესuse pole õhkama: helde Ts-
 fand Jესus hallasta mo peäle, ja anna
 mulle andeks, et ma omma ramato lug-
 gemist ollen ärraunnustanud, ja aita
 mind nüüd, et ma omma hinge õnnistas-
 seks tedda jälle woiufin õppida. Se peä-
 le hakkab temma katekismusse ramatuft
 esimese käsko fannad werima. Kui ta
 tundis, et se hästi korda läks, wottis
 temma ka teise, kolmanda käsko ja need
 teised õppetused werida, senni kui ta ka-
 tekismusse ramato fai läbbi aianud.

Pärrast tedda andis se armas Tum-
 mal temmale suurt himu mo luggemisse
 peäle,

peäle, ta kalsus nüüd ka, kas ta piddi
 woima nende küsümiste ja kostnistega ja
 pühha kirja fannadega korda sada, mis
 käsude ja üsp-õppetuste wahhele olli kir-
 jaspe pandud, ja wata, se laks temmale
 korda. Kui kegi mu asja jures middagi
 wägga himmastab ja arnastab, siis wõt-
 tab se himma keik waeua, mis temmal
 pääl kallal on, kergeks tehia; nifannuti
 olli ka se luggu selle lambrise kirja lugge-
 misega. Agga temmal olli ka se õige
 murre, et ta piddi Jeesust Kristust, kes se ai-
 nus õnnisteggia, temma pühhas fannast
 õppima öiete tundma. Nüüd ei olnud
 ta mitte ennam koleto lambus, nüüd ei
 aiand ta mitte ennam aiawileks willet, ei
 ta walandki ennam aiawileks Tanimala
 komade peäle, taewa ja ma peäle, ja se
 peäle, mis meis ligut; waid temma kate-
 kisnuse ramaat olli allasi temma ka: kui
 ta sedda selgeste moistis luggeda, siis os-
 tis temma ka ennefele iikke ue seaduse ra-
 mato Taweti laulude ehk palwetega ja
 pürrast keik Piibli ramatus ja õppis sedda
 wägga selgeste luggema, et temma õppe-
 taja isse sedda inimexi panni ja fieda-
 nest rõmestast, et se lambrine temma head

nou ja õppetust ni kauniste olli wasto
wõtnud.

Agga temma es olle sega mitk rahkul,
et ta hästi moistis luggeda, waid ta pü-
dis ka õiget kasu sada seft, mis armas
Tummal onnast sureft hallasusseft tem-
male olli annud. (Nenda ta iski wottis
rändä;) seft kui ta middagi katkismus-
se ehk Pülli raniastust lugges, siis hakkas
ta sedda möda, mis ta olli luggenud, ja
sedda nou möda, mis temmale temma
õppetajast olli antud, iaka ihkama ja palt-
luma sedda wisi: kui ta esimesseft käs-
tust lugges: mieie peame Tummala ülle
keik asjade kartma, armastama ja tem-
ma peäle lootma; siis ütles temma: Oh
sinna iggewenne armas Tummal, ja nääd,
et mul ep olle õiget Tummala kartust
mo süddames, egga mingisugust armast-
ust sinna wasto, ei lotust so peäle egga
usko sinna siise, oh hallasta mo peäle,
hallasta mo peäle, et minna jona ennefele
abbi lata, agga sinna tead, et mul keik
waia on, sepärast anna mulle omma lot-
kartust, armastust ja lotust, Jeesuse Kris-
tusse pärast, kes seks on tulnud seie ma-
ilma siise, mind waest paktust Tummala-
kart-

karllikkuks innimeseks teggema. Amen
 n. s. f. Se samma wiis olli temmal kei-
 ge jures, mis ta Fummala Jannaft lug-
 ges, ja jallusseft kulis, ja mis ta kaa kau-
 ni laulude seft lugges ehk laulis, et se ka
 temma hingele kassuks saaks. Seft
 walguisati temma hing ja sai ni Targaks,
 et temma koggane teiseks meheks sündis,
 ja sai uut süddant, meelt ja mõtled. Tem-
 ma Önnis teggia andis temmale ni suurt
 armo, et Fummala Janna temma mehest
 öiete maggujaks laks, et ta ei süddinenid
 ä sedda luggemaft, kuulmaft ja lähkele
 pannemaft. Kui ta õppetaja üks kord
 temma jure wäljale talli, ja selle lam-
 brifega lösfifist ristli-ustust ja ellust kõn-
 neles, siis ütles se lambrine: mis mo
 lammasstel se rokki, mis lindudel suuldes
 lendama, mis kalladel se weesi, se on
 nüüd mo hingele Fummala Janna: ja kui
 se, kes waimus waesust sulleb, kahhettes-
 temma süddanest, et ta ni kaua pimme-
 duses enne ellanud: ta ütles weel Fum-
 mal on üpris wägga mo peäle hallas ta-
 nud, mis minna teps wäärt ei otle, ma
 tahhan ka nüüd Fummalat truiste seni-
 da: sedda wisi käib ka nüüd mo kärsi,
 ofse kuji

olsekui Jesand Jesus mind kät piddi kin-
 ni peaks ja sadaks mind wälja ja sisse-
 minnema, ja hüaas Tummala fannaft
 mo peäle: meie lähkähme igga wesse
aiä ehk põlwe põle. Jest, Jesus sei-
jab mo meles, ma mõtlen iäka Jesusse
peäle, ei ma tahha ial temmaft lahkuda,
 ni kaua kui ma ellus ollen. Jesus on mo
 filma rõõm, minno süddane surem rõ-
 mustus, minno hinge kallim illo, Jesust
 ma armastan järgeste. Sefinnane lam-
 brine olli otimal maal uas neift, kes alw
 ja ärrapõltud olli. Ta rakis püsutest
 temma wägga hästi olli õppinud need
 fannad Wan: fann: X, 19. falmi: Kus
 paljo fanna on, seal ei lõppe ülleastmin-
 ne, agga kes ommaad uled kela braximaft,
 se on moifflik. Agga Jesusse Kristusse
 waim teggi temma hinge sees omma tööd
 sedda ennam ja wäggewaminne, sest mis
 ta nüüd lihkas ehk weel Ma peäl ellas, sed-
 da ellas ta nüüd õiete Tummala poia us-
 kus; ja näitis omma ello ja wifidega ütles
 mis ta omma süddanes uskus kui teised
 wandusid, siis õhkas ja lugges temma, kui
 teised sedda teotafid ja laimafid, siis olli
 ta wait, kannatlik ja lakke, se läbbi andis

Ja monnele head hopi ta süddamesse, ja satis neid nende süddames habbenema.

Se jüres olli Fummala armas fanna temma mehest allati maggas.

1. Temma lugges müäd Katekismusse ja Piibli ramastus, kui ta onnua laumaste karja jüres olli, ta märkis punnase kriidiga need ütlemad fannad ütke kriipsoga, agga kahhe kriipsoga need fannad, mis Fesanda Fesusse kui Fummala talle pole jukhatasid, ka need Fummala fanna jälmiä, et innimenne isfiennast peab ärra-salgama ja wihtama ja Fesusse järrel käima.

2. Me seadusse ramastust olli Temma jaggeda luggemisse ja tühhele panna-misse laäbbi mistto peatükki peast ka oppinud, kui on, keix se kallis Kristusse jüst-lus, mis ta mäe peäl piddas. Mattheus-se V. VI. VII. peat: Lux. XV. Ioan. III. XIV. XV. XVI. XVII. Apost. Tegg. II. Roma ran. VIII, ja mistto muud tiist peatükki; sedda wisi olli temma kamistto Taweti laulo waljaspiddi oppinu, ispeär-ranis ka sedda wägga piska CXIX. laulo, mis õppetab, et Fummala fanna jahhu-sab ja õnjaks teeb. Kui temma ükskord awra -

awwalikkus koggodusjes sai kuulda, kui-
ka se XLVI. laul ärrasellestati, siis on tem-
ma ommas süddames just rõmo ja wäg-
ge suunud. Kui temma monned sannad
esimesest juttusest mis CXIX. laulo peale
peti, kulis ärrasellestawa, siis on temma
süddames suur himmo tounnud, keige se
pitka CXIX. laulo selletust kuulda, ja sed-
da ka pätka õppida, et ta ennese sammast-
te järrel käies sega omma hinge wakis toi-
ta ja omma Isjenda Jesusse jure liggi-
male sada, ja õppida Jesusse süddant par-
reminne tundma ja näkka sama. Tem-
ma ei saane ni jaggeda ete kui teised kirri-
kulä dulla, sest et ta omma kurga jures pid-
di ollema, ja kuita weel sai kirrikule min-
na, siis olli temmal kauris pitk te. Si-
raks ramastust mõistis temma ka mitto
peatüksi peast illes ütelda.

3. Kui temma ükste juttusest kulis,
et ühke wagga õppetaja ramast õigest us-
just ja pühkust ellust kiideti, siis õffista se
ramato illes karras need esimesed ma-
nistuse sannad luggema, ja tundis suurt
kaisto neist, et sedda se lübbiikka ennam
pühka kirja pole jühkatati; pärrast wot-
tis ta selle sama ramato õppustest lug-
geda

geda ja lahkele panna, ja leidis omma
hingele ja seestpidi inimesele seda tui-
tuft, mis teda juddames rõmistas ja
kosjutas. Ta leidis ka sealt wäggewad
palwed, ja nende seast ka monned palwed,
mis tehhakse Kristusse kogodusse õppe-
tajatte eest. Seft aiaft hakkas temma
isgi seda maenistust möda, mis Ewes. VI,
19. loetakse, nende õppetajatte eest palwed
teggema, mis temma isgi ütles tõsise-
d, armo õpetusse, pattustpöörmis, ja us-
ko. õppetajad ollewad.

4. Selle ramato kõrwas olli üis piis-
loke laulo ramat; selle ramato eest olli üis
õppetaj, seal seer ollid ka need kannad:
7. Tammal on omma sullase duthrusse laab-
4. bi ka seda head omma risti. kogodus-
4. sele teinud, et temma ni paljo kaunid wai-
4. molikkuid laulusid ni armaste jündiste
4. laulowisidega on walmistanud. Seft
4. need laulud on ni täis waimo, ni lōb-
4. busad, ja ni wäggewad, et keik wag-
4. gad peawad tunnistama, et pühha
4. Waim oma ilma otta liggi sefinasse õp-
4. petaja läbbi lahitud kaunid laulud püh-
4. ha ristikogodussele walmistada, ja
4. neid andoa laulda.

4. Krist

„Neist lauludest wottab ka üks kulus-
 „walle õppetaja tunnistada, et need sam-
 „mad ennam kasto saanud kui keik luit-
 „Teruse kallid juttused ja ramatud sel-
 „aial, kui Jeesuse armo-õppetus kahke-
 „saa aasta ees ja peälegi hakkas awwa-
 „liksult liikuma ja woiuust fama. Üks
 „suur Brandenburgi Wüfft on sagge-
 „daste üttelnud, et ta isgi omma usko-
 „ja armo õppetust neist waimoliiksust lau-
 „ludest kätte sanud.

„Need sinna need laulud on ja jäwad ig-
 „gapäwa meie koolmeistriks. Küll inni-
 „me pea nõdruse ehk wannaduse pärrast
 „keix unustab, süiski jäwad ta mele need
 „ütlemad pühha kirja jannad, ja wai-mo-
 „liksud laulud, mis ta muiste siidamest
 „on õppind ja laulnud, nenda kui seoda
 „haigeõest selgeste näixse ja tunnukse.
 „Tanmarki wagga kuningas Kristian
 „käskis omma surma hädda sees enne se
 „ette laulda: Nüüd pühha waimo pal-
 „lume; ja kui se lauldi, heitis temma hinge.

„Roma Keiser lükkis ühest ühte
 „Käsko Turki Kätsri jure Konstantino-
 „poli linna: kui se Käsk offe Kristuse ül-
 „les tourmisse pühhal Turki maal tee

„peäl olli, siis kulis ta ühke tallopoia,
 „kes kündis, selge healega Saksa keel laul-
 „wad: nüüd Kristus üllestousnud u.t.f.
 „Se Kõisri Kõrk panni sedda inimene,
 „kargas tõllaft wälja, ja küsis selle tal-
 „lopoia käest, kust temma Saksa keelt ja
 „sedda laulo õppind? Se tallopoeg was-
 „tas, et ta norel põlwel Saksa-maalt
 „olli wangi woetud, ja Turki male wi-
 „tud. Ta ütles weel: et ma nüüd kül-
 „kahke peäl on, kas ma jälle peaksin
 „omma isja male fama, jürki tahhan
 „ma omma risti-usko, mis ma om ma
 „nore ca leer katekismusseft kolis olla
 „õppinud, meles piddada: et ma nüüd
 „tean, et nüüd sel aial ristikogoduses
 „Kristusse Jeesusse üllestousmisse pühha
 „pitakse, sepärraft laulan ma ka laulus
 „Kristusse üllestousmisseft, ja tullestan
 „sedda omma mele, ja pühkißen se Püh-
 „ha omma usko-wendadega, et nemmad
 „kiil ikko poleft kaugel minnust ärra on.

„Seft näike, mis wägga tullus asji
 „se on, kui kegi nifuggused waimolikkuud
 „laulus norelt põlwelt kolega laulnud ja
 „meles piddanud. Sepärraft tewad us-
 „tawad õppetajad hästi, kui nemmad
 „neid,

„neid, kes pattuist pöörnud ja südamast
„Jesuse sirse uskavad, maenitsevad, et
„nemmad head laulus jure kolega wot-
„saksid laulda,,

Kui Kuusi Hlinrix se lambrine need
sannad keix sai luggenud, siis hakkas tem-
ma wägga habbenema ja ennaft Summa-
la ees allandama, et temma ommad par-
remad ello aastad olli lasnud möda miin-
na, ja et temma sedda omma õnnisteg-
gia head teggemist es olle enne tunnud, et
ta tedda ka heade ja kalliste lauludega
am must aiaft ollas woinud offida, ja lei-
da. Et ta küll jo olli haxeand kalliste lau-
ludega omma Summalat ja Önnisteggiat
offima, siis kandis ta nüüd paljo ennam
hoolt; temma ello aastad lafsid küll uille-
male, ja se õppetus koast allamale, süski
noudis ta parremid laulusid kätte sada,
et ka hea hulk laulusid temma meles ja
süddames seifid, et ka temme jures töeks
said need sannad: pea meles Jesust Kris-
tust, kes on uillesarratanud sunnast.

5. Omma kolm last fatis ta kolima, ja
kui koggoduses ka teixismusse õppetus
küisimisse ja kostmisse sannaidega ärrapl-
estati, siis lakkitas temma neid ka senna
koh=

14
kohta. Temma wõttis ka hommiko ja õh-
to taluse äial ennoomiste omma koias u-
este nende käest kulada sedda, mis mem-
mad kolis ja kirrirus olli õppind ja kuul-
nud ärrafellestawa. Kui üks ehk teine noist
lappist temmaga lambus olli, siis wõttis
ta sedda last ennefega, ja heitis sellega põl-
welisimähha wäljale, ja lugges Jeesuse
Kristuse nimmel taawase Isja pole, lau-
lis, kitis ja tunnistas Isjanda nimme
au ütles.

Ei mitte kaua enne, kui Tummal tei-
da siit ilmaft ärrakorristas, wõttis ta
omma ainja tüttarlapse, se olli ühheksa
aastane, ja sel korral temmaga lambus, ja
temma ütles selle lappse: tulle seie, ja ol-
led se keigewähkem, ja ei moista weel mit-
te ennaft kurja cest egga ni mitme pugguse
eksistuse cest hoida, sest sa olled alles rum-
mal, ja et tunne Isjandas Jeesust mitte öie-
te; tulle, meie tahhame Tummalas palluda,
et sinna ka woinpid Targaks sada, ja õppi-
da Isjandas Jeesust öiete tunoma ja ar-
mastama; pärrast heitis sesamma lam-
brine omma tütrekesfega põlweli mähha,
pooja takha ja pallus omma õnnisteggiat
jüddamest, et ta wõtlaks ka se tüttarlapse
peale

peale hallastada, ja tedda õppetada, pat-
to, hukkatust ja eksitamist ärratundma ja
annaks temmale omma puhta waimo, et
ta omma Tefust puhas armastada n. 4.
J. Se palwe satis selle lapsle sedda kas-
ja, et temma filmad ikka wet joornud,
kui ta middegi kurja näinud.

Ei se armas Tummal jätnud tedda
mitte ilma omma armastuse märgita,
seft ta ellas nüüd siin ilmas kui wooral
maal. Tummala armastuse märk on
riht ja willetfus, se sadab suurt kasso nei-
le, kes Tummala nou möda sedda kan-
natlikko jüddamega kannatawad. Oälä
uskmatte innimesed pilkafid tedda, ja piid-
dafid tedda wigga alwaks. Seitse aastat
pärast sedda, kui ta olli hakkand pattust
pööрма, laskis Tummal siindima, et üas
keina kõrs temma filma sisse fai, kui ta om-
mao lambad sõtis; se wigga olli otse kuisoja
nenda, et ta sure walloga seffamast sil-
mast lahti fai; agga temma kannatas
sedda suure kannatussega, ja tännas om-
ma helde Tummala peälegi jüddamest, et
ta temmale weel sedda kiist filma olli jät-
nud, et ta weel woi Piibli-rannakul lug-
geda, ja Tummala ello sannast õppetust
ja

ja rammo omma kingele sada. Kui se
filma wigga temmal olli, siis piddi tem-
ma poeg Tobia ramato faggedaite temma
ette luggema, sepärrast moists ta pea keik
se ramato Raast, isäärranis need asjad,
mis waana Tobiaga ollid fündinud.

Pool seist aastat enne kui ta ärrajurri, olli
temma pole aasta haige, ja wotis maas,
keik temma ehko olli üpris wigga paiste-
tand, pallega kopis; siis rõmustas ta en-
nast ja omma õppetajad miltokorda nende
õpetustega, mis luke 15. ja Roma ram.
8 peatükis õpetakse. Need peatükid
wottis ta monnikord Raast luggeda, ja
ommas palwes sellest temma ärra sed-
da, mis ta õjures kauniste olli möttel-
nud ja tähele pannud, ja kõnneles sedda
wiisi ka omma Isjanda Isjusfega, et se
õiete innimese fündame rõmustas, et
temma õpetaja, (kes need sinna need head
asjad temmast on ülleskirjotanud) ei
woid ni selgeste keik kirjase üllespanna.
Luka 18, 22. salm: on need fannad: and-
ke förmis temma förme: kui temma
need fannad fai Raast üllesüttelnud, siis
panni ta omma fannad kiroa: õiete
kül: andke, andke, mis woin ma waene
maas.

maoxenne wotta, kui sinna ei anna, mo
 Isand Jeesus? Sinna olled ka mulle om-
 ma taewasse Jeesa käest omma pühha Wai-
 mo annud, sega olled ja mo südamel
 omma südamega ühtepiidunud, et ma
 nüüd sinna lamboke ja so armas pruut
 ollen. Oh mis suur au, au, au, on se!
 So Waim tunnistab mo sees, et ma sin-
 no laps ja pärris-osa ollen, ja olled mul-
 le omma südamega omma kät annud;
 ja wisjast annud, ja minna ollen omma
 fandi käe ja waele südamel agga wait pid-
 danud, ja ollen fannud so armsaks wiaks,
 kes on ärrapeastetud, lunnastud ja abbi
 fannud. Oh ma waene, mis ollen minna!
 maailma lapsed naerwad seda; sinna Is-
 fand Jeesus ja minna, meie tunneme nüüd
 om meeli teine teist, ei ma holi ühtegi ma-
 ilma, sest sinna sõrmus on meid ühte
 laulatanud, so pühha Waimo käsi on
 meid kokko pannud, et sinna ja minna
 nüüd üks olleme. n. l. f.

1734 Neäri ku 16. päwal wottis Is-
 fand Jummal sedapionast omma lambo-
 kest siit kurgast ilma ärrakorristada. Ta
 olli piisful päiwi haige. Üks pääw enne
 kui ta ärrafurri, käsuis ta omma õppeta-
 jat

jät palluda, et ta pidi temma jure tul-
 lema, seft ta tahkis Jefusse laual käia.
 Kui se õppetaja temma jure tuli, küsis
 ta temmales: Kuseni Hindrix, kuidas käi-
 si käib? Temma vastas: hästi küi, mo
 süda ellab Tummala Janna fees, ja mo
 Isand Jefus ellab mo süddames. Fe-
 jus ligub mo mõttes, Jefus on allati mo
 meles temmaft ei tahha minna mitte lah-
 kuda, ni kaua kui ma fün ellus olen; küi
 ma pea saan iggawesjes ellus tedda näh-
 ka: Oh mis hea meel on mul seft, et Je-
 fus kuuseifkümne aasta ees mind õiete
 ennese pole on pöörnud, kui paljo, paljo
 head on Jefus mulle waese maakesjelle seft
 aiaft teinud; küiud woin ma nüüd tah-
 han ma otse julgeste temma jure iggawes-
 se rõmo paika minna.

Kui temma nattoxe fai kerkimud, seft
 raskeid rinnad waewasid tedda; siis firru-
 tas ta omma õppetaja pole omma kät ja
 ütles: mo armas isand ja õppetaja, ma
 tännan teid süddameft, et teie mind Je-
 fusse jure ollete juhkanud, et teie meid
 ni hästi Piibli-ehk Tummala Janna ra-
 mato fisse ollete saatnud; küi Tummal
 wottab teile sedda tärsuda. Arge heiske
 meelt

meels ärra, es küel ni pirsut takwad pat-
tuft pöördä. Küel ommeti monned weel
ikka tullewad. Isoand Jefus ütleb:
üks hing on ennam wäärt, kui keik
ma=ilm. Ma ollen teie eest saggedaste
palwas teinud: Isoand Jefus on ka mo
palwed kuulnud, küel teiege isse ollete jed-
da tunnud, ma takhan ka teie was, kui
ma Isoanda Jefusse jures ollen, teie peä-
le möteldä. Nüüd takhan ma omma
lunnastaja pühha armastuse öhto sima-
aiale minna, ja siis takhan ma siit ärra
lahauda.

Selle haige taksimisfe järrel lauldi: Je-
sus minno möttes ligub, melis seisab
tenima piin. Pärrast loeti 1 Joan. 3,
1-10. 21.-24. — ja anti monned
head õppetused ja maenitused, mis sel-
le haige hinge kasfuar tullid. Se kallis
hing hakkas se jures nuttes üttema: sei-
junkte öiete minno peatük, Rona rama-
to 8 peatük; jedda woltis siis se õppetaja
kenma ette luggeda pitra ja selgeste, ja se
haige leggi ommaad filmad lahti, mis ta
muudo keik ennamiste kinnipöödas, ja
kõnneles ennamiste õpetajaga; agga kul
se õpetaja lugges 37. salm: selle keige
sees-

Jees same meie woinuust küll selle lätbi
 di, kes meid on armastanud: siis hak-
 kas se haige sure healega ütlemas: hästi,
 woinuust küll, küll, hästi, hästi, selle
 lätbi kes meid on armastanud. Oh
 truust! ehk oh kui truuning astas olles
 sinna, armast Jesus. Kui ta sai Jesusse
 laual olnud, siis lauldi: Jesussele min-
 na ellan, kui ta Ommos surren ka. n. s.
 f. Temma olli pärrast kogone wail, ja
 las kis enne eelle luggeda: Oh Jesus
 sinno mällestus, se annab mulle rõnuis-
 tust. n. s. f. ja siis keitis ta hinge neäri
 ku 16 päwal, kui ta käis kuestuimene
 aastat.

Maenistus:

Selle sinnaatse lambris ello ja surman
 se pärrast kirjasse ütlespandud. 1) Eskeik,
 kes sedda sawad näkka, õppiasid moist-
 ma, mis suurt kasto ja rõmo se ellus ja
 surmas sadab kui inimenne järgeste puht-
 ha kirja loeb.

Jhes weel mitte, ehk mitte öiete ei
 moista kirja luggeda, kui nemmad ükste
 leifest ni palju head kuulwad, siis on nem-

de kokkus sedda enne minne ra-
gerste oppida luggema, et nem-
wannad jo olleksid, et nemmad ise-
mala sanna woixfid luggeda.

3) Need, kes moistwad luggeda, ja
omma hinge õnnistust ikkhalawad, peak-
sid sedda maenitust wotma, ja noudma,
et nemmad õiget rõmo piikkast kirjast
saaxfid ja tunnefid, et nemmad aega wot-
taxfid sedda hästi xord korra peäle läbbi-
luggeda, ei mitte aia witeas, waid se hea
nougga, et nemmad piiaxfid piikkast kir-
jast Jeesust Kristust õiete tunda, ja tem-
ma jisse tõest uskuda, ja õppiaxfid temma
armo läbbi temma järrel käima, eka tem-
ma õppetuse järrel ellama.

4) Se sugune lambrise muure hinge
eest peaks teisi ka kikkutama, et nemmad
need piikka kirja sanna, mis nende siid-
dame kiltge hakkawad, ja sedda kikkuta-
wad, hästi märkivad ja tikkeli paune-
wad, otsekui se wagga lambrine kinnud,
ja need sugused sanna peawad õiget usk-
likkud jaggedaste ette wotma ja omma me-
le talletama, et nemmad hea hinge war-
randuse neist sanna deft omma siidames-
se ja piikka woixfid kogguda. X

5) Wõib

57 Woib. Jelle lambrise heaft wijsst sun-
 tösfine ristiunnimenne siidame-
 wega pühha kirja wottab lugge-
 ... xik, mis ta loeb, palwega seggada.
 Loeb temma, et Jummal rammalad ja
 kangekaelsed on rängaste muhkelnud, se-
 pärrast et nemmad ei tahtnud omma wan-
 nematte sühjaft nurjatumaft ello wijsst
 pöördä, siis õhxab ta warfi Jესuse pole:
 helde Jესus peasta mind keigeft rumma-
 luseft, ja anna mulle ikka üks uus siid-
 da ja meel, mis rõwwaste jo pole hoiab,
 ja te jedda pääw päwaltsuäs, ja ikka u-
 emaks, n. l. f. Loeb temma, kuidä Jum-
 mal kaua palustega on kannatand, enne
 kui ta neid ärrakukkanud, siis on ta meel
 warfi walmis ja usfin tännama ja palu-
 ma: oh helde Jummal, ma tännan sind,
 et ja ka minnoga kaua aega olled kannat-
 tand ja weel ikka kannatad, anna mulle
 omma armu, et ma ei jä nende seläsi egga
 nouste, kes so helduse ja kannatusse ja
 pitka mele rikkust nõlgwad, kes se läbbi
 omma kargusse ja palust-pöörmatta siid-
 damega ennesele wiikka kui warrandust
 kogguwad seks päwaks, kui wiikka ja
 Jummalä õige ja kange kohkus ämb,

n. l. f.

n. S. S. Loeb kumma pühkas kirjast kuis-
da kummal neid, kes teida kartnud, kei-
ge hädda ja willestuse al uskus on kinni-
lanud, ja ommal õigel ajal peatnud ja
rõmustanud; siis õnnab ta warsti; helde
Jesuse anna mulle ikka omma pühka wai-
mo, et ma omma patto ja muud hädda-
tundes ärra ei süddine, waid et ma sinna
jannaft ja tooduseft kowwaste kinnipean,
ja kindlaste uskun, et sa takkad ja woid
mind aidata; anna mulle õiget kannatust,
et ma woiapin kannatada keik, mis sa mo
peate pannud, et ma woiapin lota, odata ja
sind caka raskest palluda, ja nendest so-
taktmist tehkes kätte sada sedda, mis sa
olled tootlanud, ja et sõkingel ei olle head
meelt seft, kes ärra-eka taggasi tagganeb,
süs walmista mind omma kindla waimo-
ga, et ma ei olle nende seft, kes taggene-
wad ja kuraafawad, waid et ma uskudes
omma hinge ärrapeastan. Seft sulle

6) Õppida, kuidas õige ristti-innimen-
ne omma pühka kirja luggemisseft ei offi-
sedda tühja au, et ta moistsaks seft paljo
lobbiseda, waid sedda nasfo nouab ta Je-
suse näest sada kirja luggemisse latbi, et
ta õppiks keige ristti ja willestuse al kind-
laste

L.

laaste uskma, kannatlik, taseane ja wait
 ollema, ommaad waenlast armastama,
 ma-ilma rõnne alwaas pöödama, ei mitte
 omma ennese, wait Tummala ja Tefus-
 se au taska nõudma, ei mitte üaspäinisi
 omma hinge, wait na liggimise hinge
 raske peäle mõtlema. n. l. f.

Armas tallipoia rahwas, kes sin
Eesti=maad, Laine, Harjo, Tera= ja
Wironmaal ja muus paikas ellawad, kus meie
ka-rahwa keel ligub,

1 Petr. R. l. punt: 18. 19. on need san-
 nad: teadke, et teid ei olle hukkamini-
nema asjade, ei hobbede egga kullaga
lunnastud teie tühjast ellamisest, mis
teie ollete wannemist õppinud; wait
Kristusse kui ühke ilma wiggata ja
puhta talle kalli werrega.

1. Armad sõbrad, pange hästi tähe-
 te: se tühki ellamine mis wannemist õp-
 pise, se on se pärris pat eka uskma tta
 meel, mis ei kolba ühtegi kuad õiete teg-
 gema, agga wägga usfin ja walmis on
 kurja teggema; sest kullewad wälja reik
 patto teud, himmude ja mõtled sees, san-
 nade

olnud omma ja omma laste hinge polest, piiski on helde Tammal pärrast katko. Sain: nini piüdnud suurt murret meie tännama: ta rahwa eest kanda. Meie nitempreester ja õppetaja Jefus on ka kolid, kus lappi maast maddalast woib kolida, murrette: nud: agga kui piisut on neist, kes omma Jefust se eest tännanud? Ta on neile saatnud selge ma: xele rannatud, laulo: ja ne seaduse rannato, ja on ühke sure Her: ra siidant pöörand, et ta jo kätte wot: nud omma kulloga xia Piibli rannato tal: lopwege kätte lata. Jefus andko temmale ommad kallid waimo andid rokkes, te jalle temma hinge õnnistusseks.

6. Helde Jefus on küll piüdnud kog: guda kiid ja teie lapsed, kui kanna om: mad poiad, arwage isse järrele, kui mitto on neid teie kast, kes temma armu sain: nini on piüdnud ofsiä ja wastowatta. Jefus huiab weel ixxa mäle Jefa. LXV, 2. Ma ollen ommad käd keige se päwa wäljalautanud, ühke kangekallse rahwa wasto, kes omma wõtleste järrel käib sedda ked, mis ei olle mitte hea. Siis: ki polle se helde Jefus tännini weel mitte ärratüdinend; temmal on alks: se armu: nou.

nou. Eſſex: XVIII, 23. Kas mul jät pe-
aks hea meel ollema ühke öäla surmast,
ütles Jofand Fehowa? cas ſeft ep olle
hea meel, kui ta ümberpöörab omma tede
peält, et ta woiaks ellada?

T. Se ſuggu rahwast, mis Jefus ſe
waimust ei holi, on tõe poleſt iggawesſe
tullife wihha wäärt; ſiirai wottab ſe ar-
mas Jofand weel ikka kannatada, ja ütles
neile, kes nüüdki weel ülesärkawad rum-
maluſe unneſt ja joobuſt pealt, Hoſea
XI, 8. 9. Kuida? kas pean ma ſind ül-
leandma, Ewraim? pean ma ſind ärra-
andma, Iſrael? kas ma pean ſind ſtada-
ma ſarnatſens teggema? pean ma ſind
ſeboimi ſarnatſens pannema? Mo ſünd-
da pöötab ennaſt mo ſees, mo tööõstimis-
ſed pötlewad hopis ſo pärraſt. Ikinna
ei tahha omma tullife wihha järrel tekke
ei ma tahha ſind jälle ärrarikanda, ſeft
ma ollen Summal, et mitte innimenne.

Sedda armo tootab armas Summal
keisile, kes ei jä omma awalikande ja
ſallaja pattude fiſte ellama, ja tullewad
weel aegſaſte, enne kui nende ſüdda koggo-
ne kowwaks läkkel, kes omma eunefe ja
omma

omina waeste laste hinge cest süddamest
püüdwad ennam hoolt kanda, kui wan-
nast on sündinud.

8. Sepärrast hallastage isstiennaste ja
laste hingede peäle, ja möttelge südda-
mest ümber, et Jesus teid ni kalliste lun-
nastanud kui keik muud inimiesed, ja
ärge uskuge kurja waimo, et teiste egga
ennese mele möttesid; uskuge agga, et se
üks päinis tõssi on, mis Jummal sanna
õppetab Job: XXXIV, 19. 21. 22. Jum-
mal on se, kes ei pea luggu würestidest, eg-
ga tunne suurt luggu inimest ennam. Kui
aiwa; sest nemmad on keik temma kätte
tõ; sest temma silmad on iggaühhe tede
peäl, ja ta näab keik sammud: Ei olle
mitte sedda pimmedust, egga surma war-
jo, kuhho woiksid warjule minna need, kes
nurjatuma tõ tewad.

9. Pange tähhele need sannad 2 Peetr.
I, 3. 4 5. n. t. s. Se on üks wägga usk-
matta meel, mis ütleb: ei meie sa sedda
kätte, meie ei jowa mitte! Kuulge, mis ar-
mas Jummal ommas pühhas kirjas üt-
leb: 1 Joan III, 8. Kes patto teeb, se on
kuratist; seks on Jummal poeg ilmu-
tud,

tud, et temma kurrati teud piddi ärraristuma.

Ebr. VII, 25. Sepärrast woib Jesus ka allatfi önsaks tehha neid, kes temma läbbi Jummalä jure tulleswad, ja ellab itäa seks, et ta nende eest pallub. Sedda möda olge ussinad, ja ärge pange mitte ennam omma sure rummalusse ja holuma elloga Jesusse ja temma Waimo wasto, waid ärkage üles, kes teie maggate, ja touske üles patto surmast, siis walgustab teid Kristus. Ewef. V, 14. Ja öppige weelgi jalsinnatsel alal sedda moistina, mis teie rahhule, teie ja teie laste hinge heaks tarwis lähhäb, et se ei jä öddasi teie filmade eest warjule. Luk. XIX, 42.

10. Waatke, armad tallopolad, teie ja teie laste heaks ja hinge kasfaks on ühhe lambrise Kusen! Hinriko ellowisid ramatusse ülespandud ja Ma-kele ärraselletud Pildage meles, mis armo temmale Jumma annud, kui ta hakkas jälle kätte sama ramato luggemist, mis ta jo olli ärraunnustanud; sedda ennam ta Jummalä sanna lugges, sedda ennam kaswis temma himmo selle järrele, et ta wottis pärrast weel ennam

ennam murret omma hinge eest kanda, ja
Zummalat selle parrast süddamest appi
hüva, jüis sai temma ka omma õnnisteg-
giaga diete tutwaks. Temma olli nisam-
moti tallopoeg kui teiege, ja kais lambus.

Urgc uskuge ennam omma ehk teiste
uistmatia tallopoege rummalaid mõttesid
egga juttusid. Kes Zummala sannast weel-
gi ei holi egga sedda ei ussu, se saab om-
ma ennese sü läbbi hukkamoiistetud.

Õnsad on need, kes Zummala sanna
süddamest motwad kalliste piddada, kul
Taweti CXIX. Paul ülleüldse õppetab: pan-
gem agga monned salmid tähhele. 1. Wäg-
ga õnsad on, kelle ette teed on ilmalaitma-
ta, kes kairwad Jehowa kasso-õppetus-
se järrel. 72. So su kasso-õppetus on
mulle kallim, kui mitto kuld- ja hõbbetük-
ki. 92. Kui so kasso-õppetus ei olleks mo-
jahutaminne olnud, siis olleksin ma om-
mas willetsusses hukka läinud. 103 Kui
maggusad on so sannad mo su-laele! need
on ennam kui messi mo suus. 162 Ma
ollen rõmus so sanna parrast, kul se, kes
paljo saki leiab 165. Suur rahho on
neil, kes so kasso-õppetust armastawad,
ja nemmad ei kummista mitte.

I Laut. 1. 2. Wägga önnis on se in-
nimenne, kes ei käi dälaste nou järrel, ja
ei seisa pattuste tee peäl, egga istu pilt-
jatte järre peäl; waid kel hea meel on Je-
homa kässo-õppetussfest, ia mõtleb ta
kässo-õppetusse peäle dõd ja
põwad.

Se armolinne Jummal'
kes rikkas on hallastussfest/
õnnistago seddasinnast mae-
nitsust teie hinge käsufis roh-
keste Jesusse Kristusse
põrrast Amen.

Üks kaunis laul.

Wistl: Jesus surma ärrawoitja.

I.

Jesus minno mõttes ligub,
Meles seisab temma piin ;
Mo hing temma pole tikkub,
Kunni ollen ellus siin.
Ta on minno kallim illo,
Sadab wägga sure rõmo
Jesust, kes mo ehke ka,
Armastan ma lõpmatta.

2.

Jesus koido = täht kül ikka
Hilgab minno süddames :
Kui on mulle palju wigga,
On ta wäggero abbimees.
Mo hing temma peäle watab,
Kui ta mind siit ärrasatab.
Ello walguis olled Sa,
Jesus! sind ei jätta ma.

3.

Jesussele ollen wand'nud
Ristiuses, kui ueste
Eund sin, end ka ollen annud
Temma ommaks allate.

Jesu pole tahhan hoida,
 Siis woin keikist abbi leida:
 Ellus siin, ja surmas tõest
 Jesus peastab hädda seest.

4.

Jesus jääb mo jure heldest,
 Kus ma ial ligun, naan
 Minna temma armu selgest,
 Kui ma, mis mo kohhus, teen.
 Kui ma õhto modi lähhan,
 Kui ma warra üllestou sen,
 Siis on warra, hilja ka
 Jesus mo nou-andia.

5.

Jesus üksi juhhatago
 Mind, ta nou on laismatta,
 Minno teud õnnistago.
 Keik ma hakkam temmaga,
 Keik mo õnnest Amen olgo,
 Temma nimme auuks tulgo;
 Siis keik hästi korda saab,
 Kui mind Jesus armwitab.

6.

Jesus minno ello saatja
 Meelt ja waimo toetab,
 Minus rõmo walmistaja,
 Kui mind nõdrus poetab,

Kui

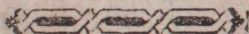
Kui mo ihho firo lähhäb
Ja mo ello rammo löppeb,
Ehk on filmad tuhnið ka,
Siisk' ei jätta Jesust ma.

7.

Jesús keiges waewas olgo
Mo tru ustaw abblimees ;
Ärgo lahkuminne tulgo
Temmast, kui piin, wallo kâes ;
Siis ei ial kîssu hädda
Minno hingekessesi tedda :
Lähhäks südda löhki ka,
Siisk' ei jätta Jesust ma.

8.

Jesúsfele minna ellan,
Kui ta Omnia surren ka ;
Kassuks tulles, et ma ollen
Jesússega pärria.
Ah tegi ei pea sama
Jal mind tast lahjutada :
Löpko warra, ello ka,
Siisk' ei jätta Jesust ma.

Heut ist des Herren Ruhe Tag, 2c.

Wifli: Münd Kristus surmast touénud on, n. t. s.

^e Üks hingamisse pääw on se, Mis
meie tänna peame : Et seiske argi-
päwa tõ, Ja saatke toidust hingele. Hal-
leluja !

2 Kõl praego on üks kallis aeg,
Münd pühha on ka siinse paik, Kes meelt
ei wõtta parrata, Ei sedda siin ei sallita.
Halleluja !

3. Ous Jummal pühha wihhaga,
Siis waese heält ei põlga ta, Et kites
tedda palluge, Waat ! se on meie õige tõ.
Halleluja !

4. Et kiitke temma kätte tõ, Kes tüh-
jast lonud targaste, Ma-ilma omma
sannaga, Suur on ta rammo otsata.
Halleluja !

5. Kui enne ilm sai ehhitud, Siis
innime sai walmistud, Sel oli õigust,
tarkust kõi, Ja waggadus ei pudund sel.
Halleluja !

6. Oh tundke ! mis ta meile teeb. Ta
annab mis keik loom siin sööb. Ta on kes
hoiab,

hoiab, toidab ka, Ja võttab murret pidada. Halleluja!

7. Se seiske teie meles ka, Et Kristus tõusnud auuga Sel päeval, ja toond rõmustust, Ja meie hinge õnnistust. Halleluja!

8. Se kedda nenda waewati, Ja ristisambas surmati, Et piddi ärrakadduma Ja õppetust siis temmaga. Halleluja!

9. Sesamma peasis surma käest, Ja tõusis ülles õnnast wäest, Sest said ta Jüngerid rõmustud, Kes temma pärrast kureastud. Halleluja!

10. Ja näitis ennast nendele, Ja nemmad näggid selgeste Need harwad temma külges weel, Sest olli rõmus nende meel. Halleluja!

11. Et pühhitsegem õiete, Sesamma päwa kalliste, Ja laulgem suust ja süddamest, Müüd omma kallist Jesukest. Halleluja!

12. Suur Jummal, kes sa walmistand Ma-ilma, ja Eik ehitand So auls, ja mitme hädda seest Meid peastnud, hoidnud iggameest. Halleluja!

13. Kesk ommad teud õppeta Meid
tundma et need laitmatta, Täis au ja
sure Fitusse Wäär on, ja et neid laulata-
se. Halleluja!

14. Oh kallid Õnnisteggia! Kes sur-
nust ülestougnud sa, Meid sada üles-
ärkama Sest parito unnest hõlega. Hal-
leluja!

15. So surnust ülestougnimine Se
saatko meid nüüd eddase, Et selle peäle lo-
dame, Kui waenlastega wõitleme. Hal-
leluja!

16. Oh pühha Waim! meid õppeta
So sanna meles piddama Ja kuulma
keigest süddamest, Et usk, arm, lotus
tulleks sest. Halleluja!

17. Sa õige walguis walguista Meid
täida omma armoga, Et meie tõ ja ello
wiis So mele pärrast olleks siis.

Halleluja!

Rats Surma Paulo.

Jesus meine Zuversicht.

Wisl: Urmas Jesus awolita.

I.

Jesus, Onnisteggia,
On mo lotus, funni ellan,
Sedda tean; temmaga
Minna wägga rahbul ollen.
Eh! kül surma hirmutusfed
Mulle saatwad ahhastusfed.

2.

Jesus, mo ön, ellab weel,
Sest ma saan ka ello nähha,
Ellan pärrast ikka seäl,
Surm ei woi muä' hirmo tehha
Mo pea Jesus mind ei tahha
Dimma lihet jätta mahha.

3.

Ahhes ollen temmaga,
Iggaweste fokkoantud,
Dimma usso päega
Temma külge kunnipandud,
Et surm ei woi hirmutada
Mind, ei temmast lahutada.

4. Eihha

3.

Lihha ollen, pean ka
 Üksford jälle põrmuks sama ;
 Sedda tean, süski ta
 Mind moib mullast ärratada,
 Et woin temma auustusses
 Jffka olla temma jures.

5.

Jummalat siis tõeste
 Saan ma ommas lihhas nähha,
 Sedda ussun kindlaste,
 Sest mo Jummal moib keik tehha.
 Ka ses ihus iggaroeste
 Nään ma Jesust maggusaste.

6.

Siis woin minna selgeste
 Omma helde Jesust tunda,
 Pallawaks ka öiete
 Temma armastusses minna ;
 Ugga keik se lahkub minnust,
 Mis on ial wigga pattust.

7.

Mis siin nuttab ärdaste,
 On seäl rõnnus Jesu süles,
 Põrmusse mind külmalasse,
 Sures auus touselles,

Slin ma ine waene ollen,
Waimoliſ ſeäl ettetullen.

8.

Oh mo liikmed ! olge teäl
Rõõmsad , et teid Jēsus kannab,
Ärra olle kurb , mo meel,
Jēsus surmas ello annab,
Kui se wiinne paſſun hūab,
Hauaſt kutsuda teid pūab.

9.

Maerge hawa pimmeduſt,
Maerge surma , põrgo hirmo,
Jēsus ſadab rõmuſtuſt,
Annab iggaweste armo
Temma lõppetab keiſ waewa,
Wiib teid ommaſ ſeltſiſ taewa.

10.

Thhaldage ſüddameſt
Patto himmuſt lahti ſada,
Wotke aegſaſt keigeſt wäeſt
Omma Jēsuſt armastaſta.
Siina noudko teie ſüdda,
Kus ep olle karta hädda.

Wenn ich in Todes-Nothen bin.

Wisl: Kui surma tund on ulse ces n. t. f.

I.

Kui ollen surma hädä sees
 Ning kusti nou ei leida,
 Siis otsin Jesu hamades
 Ning surmas abbi sada.
 Seäle leian nou ning abbi küi
 Mo raske patto koorma al,
 Ka surma, pörge wasto.

2.

Ei hädä woi sin ilma peäl
 Mi paljo wallo sata,
 Mis Jesu surm ning hamad teäl,
 Ei jouaks parrandada.
 Ta surm mo ello, kasso ka,
 Mo lotus, abbi keelmatta
 Mo au, mo kroon ning warra.

3.

Ta kassi, jalgo sirrutab,
 Mo pattud wottab kanda,
 Ta omma pea nõrgutab
 Guud mulle heldest anda.
 Ta lasseb küige pistada,
 Et selle seest woin wadata,
 Kui wägga helde temma.

4

Se õlge armo üks on se,
 Mis ikka seisab lahti.
 Kui Noal olli hädäda kää
 Ning temmast laewa tehti,
 Et upputusfest peäsib ta
 Siis omma naese, lastega,
 Mi päästwad Jesu hawad.

5.

Neis tahhan minna õiete
 End ikka warjul hoida,
 Kui õnest puust üks linnoke
 Woib tuisus asset leida
 Mi kawa, kui se waikeks jääb.
 Mi mo hing ello puusse lääb.
 Se ello pu on Jesus.

6.

ii Moses kowwa taljo löi,
 Et wälajooksis wessi,
 Mi Jesu külge pisteti,
 Kui olli podud risti,
 Seält jooksis werri, wessi ka,
 Se hallikas on lõpmatta,
 Mis jahhutat mind surmas.

7.

Mull' arna õnlast lahkuda,
 Oh Jõsa! kõrgest taewast,
 Oh! Jeesus õnnisteggia,
 Mind peõsta surma waewast.
 Oh pühha Waim! uks lahti te,
 Wi iggawesse ellusse
 Mind armo kaemo jure.

8.

Nüüd tunnen rahho, rõmo fest,
 Et sa mind lunnastanud,
 Keik kuuwastus mo sü damest
 On nüüd jo ärra sanud.
 Mo hing et minne, Jummal ka
 Wiib pühha ingli seltsiga
 Sind taewa rigi sisse.

Uks hea jut / mis kaks tal-
lopoega Hans ja Mart
isfeksiks aiawad.

H. Terre õhtust, mo hea sõbber, Mart.

M. Terre wend tullemast.

H. Kust sa nüüd tulled ?

M. Et kust muido kui linnast tullen.

H. Mis sa olled linna wõinud ?

M. Wisin pissut Jummal wilja, mis
Jummal olli annud, rukkid, wõid ja
ühhe lamba.

H. Kuida kaup sündis, kas läks korda ?

M. Jummal tännatud, hästi küll.

H. Mis anti siis rukki tündri eest ?

M. Ma sain pea sesamma hinna, mis
ausad moisa - wannemad sawad.

H. Kuida se õn sulle juhtus ?

M. Et küle wennike, ma pallusin Jum-
malat, et ma omma pissut warrandust
ilma pattota saaksin müüa ; ja armolin-
ne Jummal juhbatas mind hea sõbra
järe kes õigust teggi.

H. Kas ta wottis hästi wasto, andis ka
monne hea pea tõie jua ?

M. Andis Jummal wilja ka, olgo tanna-
tud, ni paljo kui pattusse kehha tarwi-
dusseks tarwis : agga sedda ligajomist,
kaardi mangimist mässamist ja prassi-
mist, ei ta sedda sallind mitte.

H. Jo siis temma rikkus kûl on lainud :
ei se kûl sedda wisi paljo sõbro ei sa, eg-
ga ta panne paljo warra kofko.

M. Et waat temma lodab Jeesusse sanna
peäle : noude essite Jummal riki ja
temma õigust, sedda teist peab teile
peälegi antama.

H. Jummal kinnitago kûl usko, agga ei
minna ussu, et ta rikkaks saab.

M. Kui Jummal kunningriik temma südda-
mes on, mis ta hõlib ilmalikkust rikkus-
sest : ja iggapärawast toidust annab taew-
ane issa omma lastele ilma murreta.

H. Jummal andko sedda, agga siis ei kida
minna omma sõbra wiisi, kes meie sug-
gu rahwast teist wiisi wastawottab.

M. Kuida siis?

H. Kui meie sõbra jure tulleme, istume
ümber laua mahha, siis pannakse war-
si suur kan ollut meie ette, tubbaga
pibud ka, kes tahhab, sellele antakse
kaarta : Monni meie seltsist loob kar-
nel

on te.

M. Wenne
rummal? mis sa rogi
arwalikkud pattud rõmuts, mis
iggaweste hukka saatwad?

S. Mis pattud? Kas Jummal sus om-
ma wiljokest kelab, et innimenne ei pe-
aks sedda rõmoga wastowotma?

M. Et kule jutto, on se rõom, mis ri-
sti innimessele sünnib? eks sa tea, mis
Paulus ütleb, et jodikud ei pea mitte
taewariki sama, ja kui mittokord on
meie õppetaja jutlusses seitsme kasso
felletand ja üttelnud, et se kasso, mis
kegi mängimisse läbbi saab, ei olle
muud kui wargus; ja Joannes ütleb:
kes ma- ilma armastab, selle sees polle
Jessa armastust mitte. Armolinne
Jummal tahhad meid waesi heal meel
rikka mehhe kiusatuste eest hoida; Kas on
se hea, et meie ommas waeses põlwes
püame siiski temma sarnatseks sada ja
põrgo miina, et parrast seäl küssenda-

teif wann
meie wannemist olle
minad ja õppind? Kas needsugguse
peatsid teif põrgo minnema? meie ei ja
mitte ütsipäines sõbra juures, waid teif
meie maal on se ust, kus pulmad, laps
warrud, mattusjed ja talgo jodud on,
seäl juakse tihti peäle, kui kâ on

M. Kule, wend, rummalatte pahhad
wisid ei olle usso nimme wâart; agga
se on hea ja õlge ust, mis Rummal
selge sulla sannast siidamesse tulles
Kule, m's Jssand Jesus ütles Matt
7, 14. Se warraw en lai, ja se te on
suur mis hukatusse sisse wlib, ja palje
on neid kes seält sisse lähhawad. Pe
trus maenitseb meid, kel õlge ust on
1 Petr. 1, 14. 15. 16. Olge sannawõtli
kud lapsed, ja ärge wõtke mitte om
endiste himmade wiisi järrele ellada, k
tele ommas rummalusses ollite. Wa
nenda kui se, kes teid on kutsnud, püt

ha on, sage ka teie pühha's leige omma
ello sees, sest et kirjotud on : olge püh-
had, sest minna ollen pühha. Waat
se on se usk, mis Jummal fanna
õppetab.

H. Ei ma woi se kalli fanna wasto ei
ühtegi råkida, Jummal andko siis õi-
get usko, andko parremat, kui meil
waestel tännini olnud.

M. Kule weel, armas wend Hans : meie
rahwa mäsamisse ja mõllamisse ello on
Jummal ees üks uus ja pahha usk,
mis Jummal ei fida, agga Jummal
fanna õppetab. mis õige woinna usk
on, mis iggawest olnud ja iggaweste
jääb, Jummal aanab õiget usko, ja
sullatab ümber nende wainna meelt, kes
tedda süddamest appi hüüwad, ja eh-
hitab neid Jummalikko wiide ja koin-
bedega, ja teeb, et Jummal viik nen-
de süddamesse tulleb, aggasedda ei tah-
ha ma-ilma lapsed mitte sallida, et se
kõl nende ennaste kahjuks tulleb.

H. Se armas Jummal parrandago mind
waest, ja teised wallatumad inimies-
sed ; küllab ikka meie rummalusse ja
wallatusse parrast mitto nuhtlust meie

waeste peäle tulnud, ehk tulleswad n
raskemad järrele.

M. Tõsi on se, mis sa nüüd rāgid, sest
Jummal on āhwardand nuhhelda neid,
kes temma sannast ei holi. Jummal
annab ka monne korda sedda pattuste-
e ja waggadele unnes teāda, mēda kui
ilja ühhes teādawas kullas on sündi-
nud.

H. Polle ma sedda kuldud, et ütle mul-
le se assti üles.

M. Üks noormees on teisel lehte-ku pā-
mal enne kōito unnes ilmsi nāinud, et
firriko aedos surnud inimessed kui lo-
gus maas olnud, et ei wōind ja'gagi
wahhele pista. Ka firriko-aia tagga
pollege maad ennam ei olnud surnud
matta. Üht meest on piddand maeta-
ma, agga seāl polle muud rumi olnud
kui üks wessine soo sarnane kōht, sinna
on ka selle kehha mahha pandud. Se
noormees on kāske sanud üles torni
minna ja kellad hellistama, agga ta ei
wōind reddelit mōda ülesminna, et
need pulgad ārralaggunud, siis ei on ta
reddeli puud mōda ülesronninud, ja
kui ta kellade liggi sanud, siis on ta leid-
nud,

nud, et kellade kõied ärrakatskend ol-
 nud; kui ta mahhatulnud, siis on ta
 näinud, et kaks meest rami peäl ühhe
 furno metsa winud mahhamatta, et ei
 olnud enam maad ei kirriko-aedas eg-
 ga seäl tagga. Pärast sedda on ted-
 da kâstud rahvale sedda kuulutada ja
 neid maemitseda, et nemmad piddand
 pattust pöörma, et se aeg liggi jõudnud.
 Kui ta ülesärkanud, siis on ta need sam-
 mad sammad kuulnud: tõeke üles, ja
 pöörge pattust, aeg on liggi jõud-
 nud, ei polle mitte paljo aega enam.

Kui ta omma sângi peält ülestõusnud,
 siis on ta naene temma kâest lûssinud,
 kas ta piddi haige ollema, siis wastand
 temma: ei ma polle haige, süski on te
 tunnud ni suurt nõdrust ommas süd-
 dames, otsekui olleks ta warsi piddand
 surrema; siis on ta põlweli mahha heit-
 nud seina naale, ja südbâimest pallu-
 nud, et Jummal wottaks temmale weel
 ühhe tunnikesse ehk pârwa aega anda,
 et ta weel õiete saaks pattust pöörda.
 Pärast sedda on ta ülestõusnud, ja
 on liggi kaks tundi aega rahwast kalliste
 E 4 sanaden

fannadega maenitsenud, kuus innimeft on olnud sedda peält kuulmas.

H. Urmas wend, kas se peaks ölete tõssi ollema, ehk se on tühi unnenäggo?

M. Se on tõeste nenda sündinud. Monned on öölnud: se on tühi unnenäggo, monned: se noormees on joobnud, agga monned on hea nou wotnud Jummalat kängeste palluda, ja nende wiimistega ollen ma ühes nous.

H. Kust woi ölete runda, mis unnenäggo Jummalast tulleb, ja mis tühi on?

M. Tühi on unnenäggo tunnukse sest, et ta ärrakaub, ehk patto pole fihhutab, ehk müud tühiad asjad ülesnäidab? agga unne-näud, mis Jummalal waimo kääst tullewad, need on 1) nissugused, et nemmad hinge sees otse kui juurdumwad, ja üht asja ilmsi ülesnäitwad;

2) Saatwad nemmad Jummalat kartma, kängeste noudma, ja temma pole hoidma;

3) Sündiwad nemmad selgeste ühte sellega, mis Jummalal sama fihhutab.

H. Kõl ma näüd tunnen, et ka need unnenäud Jummalast on, mis süddame-
likko

likko pattustpöörnise pole juhhata-
wad, nenda kui Jummal sanna õp-
petab.

M. Se on õige küi, Jummal sanna on
ning jääb keigeüllemaks, agga kas sa
nüüd tahhad Jummal sanna möda
ma ilma rõmo ja pahhad wiisid wihta-
da ning mahhajätta?

H. Oh! armas wend, sa kaid wägga kan-
geste minno peäle! et mõtle, mis ras-
ke tõ meil waestel on, ja mis waewa
meie näme; kui Jummal ei peaks wah-
hest ka rõmopäwa sallima, siis inni-
menne sureks enne aega.

M. Oh sinna waene rummal! hilja oi-
lid sinno suus monned head sannad, ja
süddames on alles wanna tallo-rahwa
ust. Et kule: kurrat annab ja armas-
tab tühiad rõmo päwad, liajomise,
prasimise, tansimise ja mu roppo-
ello päwad ihho ja hinge hukatusseks.
Sepärrast peawad jodikkud mittoforda
peawallo ja muud haigusseid tundma
ja enne aega surema. Agga Jummal
annab armo ja taewa rõmo omma las-
te süddamesse, mis iggal aial ja keige
tõ jures nende süddamed woiß õtete rõ-

mustata, ja ihho ning hinge iggawes-
feks elluks walmistada.

H. Oh Issand! anna õiget tarkust mul-
le! agga meie esimenne jut langeb jälle
minno mele: Kas sa said omma wilja
kõrwa middagi kauba peäle?

M. Mis se kauba peäle andminne on?
se polle muud kui pettust mollemalt po-
lest. Minno sõbber andis mulle täit
rahha, ja wottis õiget moodo, ja se on
õigus kummalgi polet.

H. Woi wennike! wiist on sinno sõbber
sitt: mees, et ta ühtegi ei anna kauba
peäle: Minno sõbber annab mullewah-
kest õmblusse nõalo ehk tubbakat ehk
rauda ehk terrast kauba peäle, ja kui
ma Jummalaga jättan, annab ta peä-
legi lonksu wina.

M. Se kasso tulleb meie rahwale keif pat-
tuks ja kahuks, sest kauba-peältse anni
lääbi saatwad nemmad monned ausad
kaupmehhed senna kiusatussesse, et nem-
mad sedda wilja ja muud kaupa sure-
ma moodoga wastowotwad, et nem-
mad woiksid sedda raskuda, mis kauba
peäle antakse. Monni teeks ennetamine
õigust hinna ja moodo polest, agga
meie

meie waene rahwas armastab kõrwe-
rust ennarn kui õigust, püab teisi petta,
ja pettab isegi ennast ennast, Sum-
mal ei lida sedda mitte.

H. Weel ma unustasin ütlematta: meid
saderatse wahhest pilliga, suandmis-
ga ja Pea-täiega ausaste linnast wälja;
eks sesuggune au ja rõõm ei paks meid
mitte teist korda jälle taggasi kutsuma?

M. Et minne sinna omma pilli ja rõõmu
ja aega, kus sa tahhad! minno meilest
on se teie pettus ja hinge hukkatus.
Summal olgo tännatud, kes mulle par-
remat au ja rõõmu on ilmsiks teinud.
Meie kallist aega, mis hinge parran-
damisest antud, warrastatse Sum-
mala käest ärra, ja kallub tühja rõõmu-
ga ja mu pahha wiisidega; kui pärast
Summala koihto ette tullakse, laos' kat-
su, mis ulluminne siis rõõmu peale tul-
leb. Oh kui need õnnetumad hinged
põrgus saatsid ühhe ainsa sesugguse
õ eht päwa kätte, et nemmad woi-
pattust pöördada, siis olleks se neile üks
wägga kallis ja armas aeg. Agga siin
ilmas raisatakse se arms aeg ni õdlaste
ära. Di! Di!

H. Misga sinna siis omma aega widad?

M. Jeesusse ue seadusse ramat on ikka minno jures; kui aeg annab, siis ma loen, ka wahhest tee peal olles, ja need ramato lehhed on mo melest palju kallimad, kui kaartide lehhed.

H. Ous siis kaartide mangesimine ni suur pat, kui ilma rahhata mangesitakse?

M. Palu Jummalalt walgustud moistusse silmad, ei sa siis seddagi ei küssi takka; kui sa Jummalaga sanna wäggi ja walgust ommas süddames tunneksid, siis sa ütled: mangesimisest ja muist tühjast asjust: minna arwan sedda keik pühkaks ja kahjuks, et ma agga Kristust kassuks saaksin. Küllab sa tead, kui mitto rido ja mis werrised taplemisfed mangesimisest tullemad? agga panne sedda tähhele: keik teud, mis ei sünni tehha Jeesusse nimmel, ei Jummalaga auuks, ega liggimesse kassuks, need on keik pat.

H. Agga kui sa päwa kaks omma sõbra jure jaad, kuidas sa siis aega widad?

M. Ma katsun, et mo willi ärramoodetasse ja et ma õstan, mis tarwis; ja kui ma ka õfeks pean liina jama, siis õstan kauba, ja tallitsen keik ommad asjad

asjad ärra ; saan ma õhto sõnu, siis loen Jummalaga sanna ramato, teen õhto palwe ja heidan Jeesus e nimmet maggama ; hommikõ warra tou en ma üles, jättan Jummalaga, ja lähhan Jeesusse nimmet omma teed.

H Boi, wennike, kui ma nenda peast sin ellama, siis panneksid keik mo seltsimehhed mind naeruks, ja lükkasid mind ommast seltsist ärra.

M. Jeesus ütleb Luk. 6, 22. Õnsad olete teie, kui inimessed teid wihtawad, ja kui nemmad teid ärralahhutamad ja leimawad, ja põlgwad teie nimme kui ühhe pahha nimme, inimesse poia parrast. Ous siis sõbrus pattustega üllem so melest kui Jummalaga sõbrus ? mis siis, kui wiimsel päwal Jeesus ütles : minne ärra minnust sinna ärranetud iggawesse tüllesse n. t. s. ? Kus on siis so seltsimehhed ? eks need ei lähha põrgusse ?

H. Ei woi küll sinno iutto-laidata, agga kui meie agga wiikime se järrele tehha.

M. Kui sa öiete tunned, et sa ei woi, siis hakka uskma, et Jummal woiw kei tehha. Temma tahhab so süddamesse
 E 7 se hea

se hea nou, ja joudo ka anda se järrele ellada. Seis on Jummal poeg tulnud, et ta Kurrati teud peab meie sees ärrarikkuma, pühha Waimo meile andma, ja meie sees wallitsema: se pärrast ütleb Paulus: Minna ärrandan teie Kristus'e läbbi, kes seestpidi mind wäggewaks teeb.

H. Armas Mart, kust olled sa sedda tar-
kust sanud?

M. Et tule: ma olin Jummal pärrago! ni rummal kui teised; agga Jummal andis mulle mo pattud öiete tunda, ja et ma ommast wäest ühtegi ei joudnud, mul olli wallo ja ahhastus; se olli Jummal wihha, mis kunningas Dawet pattust pöördes tundis, kui ta ütles: sinno noled, oh Jummal, on minmo sisse läinud, sinno kässt olli raske mo peäl ööd ja päwad.

Minna olin siis ikka palmes, ei ma leidnud kusti polest rahho, olin ommast melest kui üks wang mis peab sama ärrahukkatud, ma pallusin ikka armo ja pattud andeks Jesusse kibbeda surma pärrast.

H. Mis kasso olli sul sest?

M. Min-

M. Minno endline selts olli mulle niid
waewaks, separrast puubsin ma tühia
jutto assemel üksi olla, Zummala
na luggeda ja Zesusse pole õhkada.

H. Kust sa waene sedda aega said?

M. Kes tahhab, leiab ikka ni palju aega
fui tarwis: Kui ma tõ kallale läksin,
siis pallusin Zummalat, et ta piddi
andma mulle sedda moista, mis ma olin
luggenud.

H. Kas siis palwe ramat seisis so kâ tõõd
tehhes?

M. Ei mul olnud ramatut tarwis, sest
fui patto hâdda süddames ilmsiks saab,
siis toudwad palwed ja õhkamissed süd-
damest, otse fui wessi hallika seest ülles-
teeb. Kel õiete hâdda kâ on, se mo-
tab ramatota ülleskaebada onima hâd-
da, mis ta tunneb.

H. Se näidab mulle wägga raske olle-
wad.

M. Kes hâdda seest puab lahti peâseda,
sel polle raske abbi palluda: Kes Zum-
malaga õppib tutwaks sama, sel on
palwe kerge ja maggus assi, otse fui sel
ep olle raske süa ja jua, kel nâlg ja jano
on.

H. Kas

H. Kas se suur Eurbdus patto parrast jät
 ikka so süddamesse?

Ei jänud mitte, Jummal on ustaw,
 tes ei lasse keddagi ülle woimusse kiusa-
 ta, ma sain õiget usko Zesusse sisse, ja
 pattud andeks, et ma näüd ikka Zesus-
 se pole holan, separrast et temma üksi
 on tulnud peästma ja õnsaks teggema
 keik waesed pattused, kes temma sanna
 ja walino wastomotwad.

H. Oh Jummal andko mulle ka sedda armol
 M. Armas wend: kes süddamest õhkab,
 saab Jummalale kääst armo, ni paljo
 kui tarwis, ja hakkab ka warsi patto
 tee peält lahkuima ja ommad pahhad
 wiisid mahhajatma.

H. Ma kardan, kui ma liinna saan, et ma
 jälle pahha kiusatusse sisse sattun.

M. Küi Jummal wottab sind hoida, kui
 sa iski tahhad; te sedda wiisi kui min-
 na, kui sa õlget hinda saad omma kau-
 ba eest, siis ärra küssi ei ühtegi kauba
 peäle. Hoia ennast kurja seltsi eest, ja
 ärra kida mitte nende pahhaid wiisid.

H. Ehk ma ollen wägga arg, kui nem-
 mad mind naerawad ja pilkawad.

M. Wallu Zesusse kääst julgust, ja õppi
 Jum-

Zummalat ennam kartma kui innimes-
si, kui siis argdus lõppeb.

H. Olle terve, mo hea Mart, keige sinno
hea jutto ja õppetusse eest. Zummal
põõrgo mind keigest ekstussest, ja and-
ko mulle pühha Baimo läbbi tarkust
ja jõudo, küllab siis põlpsam põlli tul-
leb ihho ning hinge polest.

M. Se on tõssi kü: sest aiast kui ma
hakkasin Jeesusse sanna luggema ja ted-
da armastama, ollen ma peäsenud mit-
mest murrest ja waerast, mis innimen-
ne omma himmude ja pahha wiisidega
ennesele sadab; ma ollen jõudnud rõõm-
sa melega omma raske teo koorma kan-
da, et Zummal teikis asjus abbimees
on Et kule Hans; kas ma pean sulle
weel üht kurba luggu jutustama, mis
hijja liinas sündis?

H. Et rägi kü, ehk ma saan sest ka head
õppetust.

M. Kes Zummal armo nouab, wottab
teikist heast ja kurjast loust õppetust. Eile
hommiko kello ühheksa wiidi üks wang
meie rahwa suggu wälja üks noor pristi-
mees, se sai hukkatud.

H. Kas sa isgi sedda näggid omma sil-
maga?

M. Näg-

M. Näggin, näggin issi : ma ollin Tõn-
nismäel, siis tuli hulk rahwast wärra-
wast wälia, pärrast tuli se waene wang
Eahhe õppetaja wahhel : kummalgi po-
lel käisid lüna mehed pikidega.

H. Mis õppetajad teggid ?

M. Nemmad maenitsesid ja trööstisid
sedda wangi tihti peäle, et higgsi möda
pallet jooksis, agga telne higgsi oli wan-
gil, ta silmad ollid Eahwatand leik, et
surma hirmo temma filmist nähti, siis
ei pallus ta Jummalat raskestes ja an-
dis omma hinge Jeesusse holeks.

H. Eks sa kuulnud, mis sü pärrast tedda
hukkati ?

M. Kuulsin kül, häbbi on rääkides, mis
muido kui et ta weiksuga ühtepiddanud.

H. Oh Jummal hoi, se on wägga hirm-
mus tõ.

M. Hirmus kül, ma ollen ommast õppe-
tajast kuulnud, et Jummal Mosesse
ramatus käsknud nõsuggused tullega är-
rapõletada ja Ma peält ärrakautada.

H. Kül Jummal Eohhus on õige, sest
se on hirmus pahhandus.

M. Ülewa issi, wennike : Jummal on
innimest lonud ennese sarnatseks, et ta
leik

keis ülle lojuste piddi wallitsema, ja in-
nimenne teeb sesugguse roppo himmo
lääbi ennast weiske orjaks, et hirm ja
jällestus peäle tuleb se peäle mötteldes.

S Ma ollen jutlusses kuulaud, et Jum-
mala kirjas need sannad on: hoidke en-
gast lihhalikke himmude eest, mis hin-
ge wasto söddiwad.

M Se on nüüd, Jummal tännatud,
keis paikus teada meie Katekismusse
ramato kuendamast käsust, kui mit-
mesuggused kirjad himmud on: need
söddiwad hinge wasto, kui innimenne
neid-armastab, ja ei anna asfet hea him-
mudele, siis langed ta monneforda kül-
ka nende sugguste hirmsa pattude sisse.

S Miks meie õppetajad jutlusses sedda-
roppo tööd üles ei nimmeta, et rah-
was tarkust saaksid?

M Kül sa tead, et habbi on palju sesh
arwalikkult rääkides: ommeti kes öieti
õppib tundma et innimessega hora wõ-
sil ühtepiddama pat on, kül se wõib is-
stennesest armada, et weiksega hora wõ-
sil ühtepiddama palju hirmsam pat on.

S Et kule Mart, mis nou mo mele tu

leb, efs se olles õige hea assi, kui Jum-
mala sanna saaks iggas perres õiete li-
tuda, ehk siis ka se hirmus pat saaks
ennam teeldud.

M Se polle mitte üksipäinis hea, kui
Jummala sanna hakkaks ennam lihu-
ma kui tännini, waid se on ka wägga
tarwis. Egga Jummal polle ilma as-
jata murretenud, et se ne seaduse ra-
mat meie keele on trükkitud, ja nüüd teeb
Jummal weel sedda armu, kui ma
ollen kuulnud, et ka se wanna seadus e-
ramat peab sama trükkitud, sest woi-
b lugeaks omma silmaga luggeda, mis
wägga raske pat se on, weistega ühte-
piddama ja mis nuhtlust Jummal süna
peäle seadnud.

S Kõl se hea on, et Jummal meile keif
Piibli-ramatut kätte sadab; agga kes
jouab sedda lunnastada?

M Miks siis mitte?

1. Ma ollen Saksa-rahwa suust kuul-
nud, et se ramat peab kõi kaks ehk kolm
ruublat joofema.

2. Ärra usku wennike, sedda mitte: se
on õiete tühhi jut; ma ollen nende kääst
kuulnud, kes isse sesamma Piibli-ra-
mato

mato kallalwaewa nāwad, et se armas
ramat meie kätte peab sama ni alwa
hinnaga, et Saksa-rahwas ni suurt
ramatut ei ial ni alwalt polle sanud.

H. Kust siis innimeste lapsed nisuggust
jutto wäljamõtnad?

M. Kust murdo, kui omma wiha-ja
walli süddamest. Sest kui kurrat isse
ei rooi Jesusse kunningrigi asjo teelha,
kui püab ta rummalatte innimeste tüh-
ja juttude läbbi sedda tehha, nenda kui
meie sedda Piibli-ramatust õppime.

H. Kas siis kurrat woib innimeste läbbi
Jesusse rigi asjadele tülli ja witwitust
tehha?

M. Küi se tigge waenlane ja pettis püab
omma orjade ja sohhiga Jesusse teud
asjad ifka ärrakeelda; agga kui Je-
leiab nisuggused süddamed, kes õiete tem-
ma jure kippumad, siis saab kurrati
temma felttimeeste wou naeruks.

H. Et selleta mulle sedda Piibli-ramatust
ära, et ei kurrat egga kurjad innime
ei sa woimust Jesusse rigi peäle.

M. Kunningas Dawet selletab sedda
ses laulus, 1. 2. 4. salmis: Mikopä-
joõferoad pagganad murdo kofko
ra

rahwas mõtlewad tühja? Miks ma ilma funningad seiswad wasto ja würs-
tid peawad nou ühtlase Jehoma ja
temma moitud mehhe Kristusse wasto?
Kes taewas istub, naerab neid; Is-
sand irwitab neid.

H. Oie terwe tarkust andmast! Jesus
tehfo naeruks feif, kes ennast kiirwad
risti innimesed ollewad, ja süiski sal-
lalikkud ja kadedad on, kui Jummal
ja Jesusse õppetus waele alwa rahwa-
le peab selgeste teada sama. Ugga Mar-
ti wennike, se waene hukkatud innimen-
ne tullib jälle mo mele: kust se onnemeti
tulleb, et monni Jummal kirja kül-
moistab luggeda, ja teeb onnemeti nisug-
use hirmsa tõ?

Se tulles sest, kui innimenne ei wot-
ta süddamest pühha Waimo palluda,
egga temma juhhatamist enneses kuul-
da, sest Jummal ei sunni keddagi. Se
emas Jesus tahhab ning woib feif
attused teigest pattust peasta, kui nem-
d temma pole õiete hoidwad.

Utle mulle weel, mis surma se wae-
wang sai?

temma Pea raiuti otsast ärra üm-
marfun

Beel üks hea jut /

mis

Üks wagga Öppetaja aiab
ühhe mehhe-eksiaga, Rein nimmi,
kui ta tedda õnna surma wasto wal-
mistab.

Öppetaja : Terre armas Rein.

Rein : Mitummal, armas öppetaja.

Ö : Kuida, waene, sinna kassi kabi?

R : Jummal parrago ! mis tehtud, se
on tehtud.

Ö : Ütle mulle, Rein, kuida sattusid sa
senna kiusatusse ja willetsusse sisse?

R : Kõl ma rāgin, armas öppetaja, kui-
da se luggu olli.

Ö : Kule, rāgi agga ölete tõeste, et sa
woid Jummal ees sedda wastata, ärra
tunnista ühtegi wallet ennese hinge peäle.

R : Ei mitte, armas Issand, Jummal
holdes mind omma hinge koormaks mid-
dagi rākimast. Meie ollime teise perre-
mehhe juures ko-us, se andis olgo terwe,
tobi ollut meile juu. Saine siis tein
isega juttule; se teine õnnis inimesenne.

Ö

kelle

Kelle hinge Jummal pärrigo, hakkas sedda wanna rido tõstma, mis meil enne olnud, ning sõimas mind tihte: ma sõimasin wasto, siis jo ollime meie karmopiddi ühes, lahkusime jälle ä, ning leppisime teine teisega, siis keik olli hästi.

D: Wist teie mollemad ollete liaste jonud, et teie omma õige mele ärrarikkund ja riidlema hakkand.

R: Ollime wässinud ka, kes woib sedda sallata?

D: Kuida hakkasid sinna siis sedda teist ärratapma?

R: Noh, kuida se olli. Minna ollin tubbakat pipo pannud, wottan noaga sõe ja pannen tuld pipo peäle, ja tahhan uksest wälja minna; ta tulles takka, hakkab mo karmo kinni, tommab mind mahha, ja tahtis woimust mo kääst sada. Mugga olli mo kääs, ma raiusin sesugguse hobi temmale, et ta kül sai, jo ta siis olli walmis.

D: Mis siis tehti sinnoga?

R: Mind seuti kinni, ja moisa wanne mad läkkitasid mind seie liina kofto alla.

D: Olled sa siis kofto ees olnud?

R: Tubba ma ollen keik koftud läbbi ääinud ja rākinud keik selgeste nende ees ärra,

arra, ja nemmad moistsid kohhut, et ma
pean surma sama.

D: Eks sa woi ennast sest surmast lahti
peasta?

R: Kust se ennam tulleb, Jummalala
ning koihto wannematte lões ma olen,
tehko nemmad nüüd, kuida nemmad mois-
tawad.

D: Koihto wannemad on Jummalast
seätud, ja Jummalala sanna ütleb: et ille-
mad ei kanna mõõka, mis Jummal nende
kätte annud, mitte ilma asjata, ta on
Jummalala sullane, kätte maksja uuhhelda
sedda, kes kurja teeb. Aga, mis sinna
arwad, kust se tulnud, et sa nenda efsind,
ja nenda seie koihto alla sanud?

R: Mis muud kui läbbi rummalusse?

D: Jah Jummal parrago! rummalust
kül. Wata se on sinno patto sü, et sa kips-
and ja andsid ennast esmalt senna tühia
pattase seitsi, parrast andsid sa seäl seitsis
liajonisise himmule woinust, sest tuul se
tühia jutto aiaminne, ja tühia jutto läbbi
tousis riid, ja rio läbbi wottis se pattune
wihha nenda woinust, et teie nüüd molle-
mad ollete hukka sanud.

R: Eõssi se kül on, armas õppetaja

olleksin ma enne se järrele mõttelnud, siis se pahhandus ei olleks mitte sündinud.

Õ: Wata nenda olled sa isse patto läbi. Kõl surma kōhhut ennese peäle saatnud, agga ei sa woi isse ennast sest hāddast lahti peasta.

R: Oh Jeesus peasta sinna! sinna olled se õige ärrapeastia, ning olle mulle wäese pattusele armolinne.

Õ: Agga eks sa olle mittoford rādstoli peält kuulnud, et se liigjominne üks raske arowal. E wat on, ning et kurrat selle kōie läbbi keigeennamiste teid ma-rahwaast omma pinnidusse rīkis kinni peab ja teid hukka sadab.

R: Kõllab se, armas õppetaja, on kuuldud ka, agga kes ussub iedda, ja kes wõttab sedda tākhele panna?

Õ: Noh, wata, sest se, Jummal parago! tulles, kui teie Jummalä sanna ei pea mees, ning teie südda sest tākhi on, siis se kurri waim keik-suggu kurja hīmmude umrohto teie süddames kāsawat, ja se läbbi teid hukka sadab.

R: Kõl se waenlane üks pettis on, ja meie sū on se ka, et meie wõttame tem.

Euria nou ennam kui Jummalä sanna
kuulda Oh! oh! ma waene!

D: Miispärrast sa nüüd ni ärdaste
nuttad?

R: Et ma ni raskestes ollen efsinud ja
Jummalä wasto patto teinud; ning on
murre ja kurbastus ka mo ommade pärr-
rast.

D: Se kurbdus patto pärrast on wäg-
ga hea, se satab pattustpöörnust ning juh-
hatab Jeesuse jure, kes hingamist annab
sinno hingele; agga mis mu murre sul
weel on?

R: Halle meel on ka se pärrast, mo
naene ja wiis last on koddod, ma ollen neist
lahti, kes kuulab nende järrele?

D: Kule, armas Rein, se Jummal, kes
sinnule naese ja lapsi on annud, selle holeks
anna neid jälle, olle sinna agga murre
omma patto pärrast, ja katsu, et sa Je-
susse jures woiksid andeks-andmist otüda
ning leida, ja nenda omma Jummalaga
leppida, siis Jeesus wottab sinno hinge
ennese holeks ja hakkab omma tööd senna
allal tehha.

R: Olge terwe õppetamast, iah Jeesus
isfe sedda murret minne jüddamesse

ja pöörge mind pattust ennese pole, et ma
temma õnnistust woiksin nähha sada.

D: Ballu siis agga Jummalat sepär-
rast süddamest.

R: Ja Jeesuse nimmel tahhan ma pal-
luda ni palu kui Jeesus mulle joudo annab.

D: Minne siis seks korra's Jummal
nimmel, ning ärra wässi mitte ärra, alla-
il sedda süddamelikko pattustpöörmist om-
ma Jeesuse kääst palludes.

R: Olge terwe, armas õppetaja, Je-
sus kuulgo meie palwe, ning heitko armo
minna waese pattuse peäle.

Se teine jut.

D: Terre tullemast, armas Rein, kul-
da sinno kääsi nüüd kääb?

R: Olge terwe küssimast, armas hinge-
lariane, kurbdus waewab süddant kül.

D: Eks sa tunne, kas Jummal liggi-
male sinno hinge jure tulleb?

R: Tah, kül tunnen sedda.

D: Kust sa siis sedda arwad?

R: Oh minna wärrisen onima pattude
wärrast

D: Jummal olgo tännatud, kes sedda
hirmo sinnule annab; kui sa sedda hästi

Kannatad, siis tulleb teinima arm selle jär-
rele, ja rõmustab sinno kurbu süddant
jälle.

R: Oh Issand! anna sinna hirmo ja
armo.

D: Eks sa woi mulle ülesrääkida, kuidas
seluggu nüüd on sinno süddame pohjas?

R: Ei ma usalda mitte öölda, kui Jesu-
kenne omma sõrmekesega mo keele külge
putuks, ehk ma siis woiksin rääkida, kuidas
se qssi mo süddames on.

D: Kas sa kardad ka surma?

R: Sedda ei kardata ma polegi, agga
pat, mis sure Jummalas wastu, se teeb mo
süddame wärrisema.

D: Eks sa olle siis enne mitte hirmo
tunnud omma patto pärrast?

R: Kuidas piddin ma hirmo tundma, kui
se pat mulle rõmuks olli.

D: Kas innimenne pattust woib õiget
rõmo ennesele sada?

R: Kust ta sedda woib sada Jummal
parrago? mis pattust tulleb, polle muud
kui üks tühhi rõõm, ja se lihha rõõm on
õige rõmo arrakautus.

D: Tõssi küll, kui teie rahwas sedda
nüüd teate, mispärast armastate teie

õmmeti sedda tühja pattust rõmo ja e-
noua mitte sedda pühha Waimo rõmo?

R: Mis se on muud kui meie rummalus.

D: Agga Jummalä fanna kulumaks tei-
le selgeste, eks teie siis se läbbi ei sa pis-
sut targemaks hinge asja peäle.

R: Kõl Jummalä jutlus iggas paikas
saab selgeste wäljaloetud, agga kuuljad
on rummalad ja jäwad pimmedaks, ei
moista nemmad süski õiete mitte, kuida
nemmad peawad pattust pöördma.

D: Siis on se sü teie polest, sest et Jum-
malä fanna paistab ja tahhab teid wal-
gustada, agga teie armastate sedda pimi-
medust ennam kui sedda walgust, ja se pah-
ha südda ei tahha siis Jummalä fanna
õiete õppida, uskuda ja sedda mõda Jum-
malä pole pöördä.

R: Woib küll olla, armas õppetaja, ag-
ga teistel on ka paljo süüd, kes meile ei
anna aega Jummalä fanna õppida; se
pärast meie jäme patto rummalusesse
langeme patto ja iggawesse surma sisse.

D: Ürra rägi nenda, armas Rein, tei
sed ei woi teid keelda Jummalä pole pöö-
rmast. Se pahha südda wottab tühja
wõhbandamist ja tõstab ikka süüd

Die Fingerringe (OB-26, 27-30.) sind aus einem
(wie ich jetzt ganz vollständig) fränkischen, des dem
bestimmten Fürsten in Bernau gestiftet, abgegriffenen von
Dresden 4 Nov 1863.

H. H. Hartmann.

